เรื่อง ผ้าทอกี่เอว

รายละเอียด

ผ้าทอกี่เอว เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความสำคัญและเป็นเอกลักษณ์ของชาวปะกาญอ ในบ้านกุยเลอตอ ซึ่งสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน การทอผ้ากี่เอวนี้เป็นการทอผ้าด้วยมือโดยใช้เครื่องมือพื้นฐานที่เรียกว่า “กี่เอว ” ซึ่งเป็นกี่ทอผ้าขนาดเล็กที่ต้องผูกติดกับเอวผู้ทอ ทำให้สามารถพกพาไปทอได้ทุกที่ โดยไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่เหมือนกับการทอผ้าแบบกี่ใหญ่

ลักษณะการทอผ้ากี่เอว

วิธีการทอ: ผู้ทอจะนั่งกับพื้นและยึดกี่เอวไว้ที่ตัว จากนั้นจะสอดด้ายพุ่งผ่านด้ายยืน และใช้มือสลับกันในการทอ โดยความยากง่ายขึ้นอยู่กับลวดลายของผ้า ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความชำนาญของผู้ทอ

ลวดลาย: ลวดลายที่ทอเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ลายเรขาคณิต ลายดอกไม้ และลายธรรมชาติ ซึ่งมีความหมายที่สื่อถึงความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวบ้าน

วัตถุดิบ: ใช้ฝ้ายหรือไหมที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติจากพืชพรรณในท้องถิ่น เช่น เปลือกไม้ ใบไม้ หรือดอกไม้ ซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและให้สีที่มีความทนทาน

ความสำคัญของผ้าทอกี่เอว

วัฒนธรรมและวิถีชีวิต: การทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวปะกาญอที่ใช้ผ้าเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำเครื่องแต่งกาย การใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชน

การสืบทอดภูมิปัญญา: การทอผ้ากี่เอวถือเป็นการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น สตรีในชุมชนจะเรียนรู้การทอผ้าจากบรรพบุรุษตั้งแต่อายุยังน้อย

การอนุรักษ์วัฒนธรรม: การทอผ้ากี่เอวเป็นการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวปะกาญอ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความภูมิใจในรากเหง้าของตน

บทบาทในปัจจุบัน

นอกจากการใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ปัจจุบันผ้าทอกี่เอวยังเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีความต้องการสูงในหมู่นักท่องเที่ยวและผู้ที่สนใจงานฝีมือ ชุมชนบ้านกุยเลอตอได้มีการรวมกลุ่มสตรีทอผ้าเพื่อผลิตผ้าทอและนำออกจำหน่าย ซึ่งเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนอีกทางหนึ่ง

ผ้าทอกี่เอว เป็นเสน่ห์และศิลปะที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวปะกาญออ

The Office Of Academic Resource Information And Technology

ย่างแท้จริง และไม่เพียงแต่ถูกใช้ในครอบครัวสำหรับการสวมใส่ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชุมชนบ้านกุยเลอตออีกด้วย ชาวบ้านได้นำผ้าทอเหล่านี้ไปแลกเปลี่ยนสินค้าจำเป็นต่างๆ เช่น พริก เกลือ และข้าว จากกองทุนกลางของชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตในวิถีการแลกเปลี่ยนที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน หากไม่มีการแลกเปลี่ยนสินค้า ผู้หญิงในชุมชนจะรวบรวมผ้าทอเพื่อนำไปจำหน่าย สร้างรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว การขายผ้าทอนี้มี มูลนิธิสืบนาคะเสถียร เป็นสื่อกลางในการรับซื้อและช่วยส่งเสริมการจำหน่าย โดยมูลนิธิมีบทบาทในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงตลาดภายนอก เพื่อขยายช่องทางการจำหน่ายผ้าทอ ทำให้ผ้าทอกี่เอวกลายเป็นหนึ่งในสินค้าหัตถกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

การเชื่อมต่อกับมูลนิธิและการจำหน่ายผ้าทอไม่เพียงช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจในชุมชน แต่ยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการทอผ้ากี่เอวที่มีมาแต่โบราณ ทำให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่และถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

ผ้าทอกี่เอว : กลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านกุยเล่อตอ

กุยเล่อตอ ภาษากะเหรี่ยง มีความหมายว่า วังหินตั้ง วังนี้อยู่ใกล้หมู่บ้าน ปัจจุบันเป็นเขตอนุรักษ์วังปลา ห้ามทำการล่าปลา ในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี จะมีปรากฏการณ์ปลาตะพาบปากหนวดมาวางไข่ขึ้นเต็มลำห้วย เกิดขึ้นทุกปี หากเดินลงไปใกล้ลำน้ำจะได้กลิ่นคาวของน้ำเชื้อคละคลุ้ง ซึ่งคนที่นี่ร่วมกันอนุรักษ์ดูแลอย่างดี

นอกจากนี้ บ้านกุยเล่อตอ ยังมีองค์กรชุมชน กลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ผลิตผ้าทอกี่เอวตามภูมิปัญญาดั้งเดิม

การทอผ้าแบบกี่เอว ทำยากแต่มากคุณค่า กว่าจะได้มานั่งทอผ้าอย่างที่เห็น กว่าจะเป็นผ้าสักผืน คนปกาเกอะญอ ต้องปลูกฝ้าย 1 ฤดูกาลใช้เวลา 1 ปี เมื่อเก็บผลผลิตได้ก็มาอีดฝ้าย คือเอาเมล็ดออก ตามด้วยการตี ขั้นตอนนี้สาวๆ มักจะไม่ชอบเพราะทำให้มือพอง

หลังจากได้ที่ก็ทำการดึงฝ้าย จากนั้นนำไปย้อม ซึ่งสีที่ใช้ก็มาจากธรรมชาติ อย่างเปลือกประดู่ ผสมน้ำปูน จะให้สีน้ำตาล หรือเปลือกมะม่วงกับสารส้มจะได้สีเขียว เมื่อผ่านขั้นตอนการย้อมด้าย ก็จะนำมาม้วน และจบลงด้วยการขึ้นด้าย ถึงจะเข้าสู่ขั้นตอนการทอ ซึ่งปัจจุบันเส้นด้ายสามารถซื้อหามาจากภายนอก

ซึ่งในการทอผ้า จะมีประเพณี ข้อห้ามต่างๆ ที่ทุกคนปฏิบัติ อย่างการขึ้นด้ายต้องทำให้เสร็จในวันนั้น หรือห้ามทอผ้าในวันที่มีคนเสียชีวิต เป็นต้น และการรักษาลวดลายก็มีการสืบทอดต่อรุ่น

ผ้าที่ได้จากการทอ นอกจากไว้ใส่ในครับครัวแล้ว ยังแลกพริกกับเกลือและข้าว จากกองทุนกลางของชุมชนด้วย หากไม่นำไปแลกข้าวของผู้นำหญิงจะรวบรวมผ้าทอนำไปขายเพื่อนำรายได้มาเลี้ยงครอบครัว โดยมีมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร เป็นสื่อกลางในการรับซื้อ และส่งเสริม

คำสำคัญ : ผ้าทอกี่เอว

ที่มา : https://กุยเลอตอ.ไทย/ผ้าทอกี่เอว/

The Office Of Academic Resource Information And Technology

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-12-12

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2284&code_db=610004&code_type=TK002

The Office Of Academic Resource Information And Technology